

KIRJE ERIKOISTUVALLE ITSELLENI

Pertti Saloheimo

LT, neurologian erikoislääkäri

Neurologia kiinnosti minua jo ennen neurologian kurssia, mutta samana neljännen opiskeluvuoden syksynä kilpailevaksi vaihtoehdoksi nousivat silmätaudit. Testasin sitten kumpaakin erikoisalaa ensin amanuenssina kummallakin erikoisalalla. Ensimmäisen lääkärintajavaihtamisen tein silmätaudeilla ja seuraavana kesänä työskentelin neurologisella osastolla, tosin psykiatrisessa sairaalassa. Sieltä kai sain jonkinlaisen tartunnan neurologian ja psykiatrian rajamaastosta, joka kiinnostaa minua vieläkin.

Vaikka valmistuin vasta yli vuosi luentojen loppumisen jälkeen, erikoistumisessa määrätietoisuuteni yllätti minut itsenikin. Valmistuessani olin jo päättänyt erikoistumisalani ja pyrin neurologikoulutukseen tähtääviin työpaikkoihin heti, kun se oli mahdollista.

Neurologiassa minua kiehtoivat aluksi ”salapoliisityö”: jos jalan toiminnassa on vikaa, tietyillä testeillä haarukoidaan, missä kohtaa pääläen ja varpaiden välillä vaurio on. Ennen neurologia olikin paljolti oire- ja löydöslähtöistä pohdintaa, ja tarkan löydösanalyysin perusteella osattiin esimerkiksi päätellä, millä korkeudella tiivistä aivorunkoa vaurio oli – mutta kuka enää puhuu Wallenbergin syndroomasta? Nykyisin magneet-

tikuvaus ja sen helppo saatavuus ovat mullistaneet tuon kaiken.

Mutta minuun on jättänyt lähtemättömän jäljen se lokakuinen neurologian poliklinikkakokous 1990-luvun puolivälissä, kun todettiin, että neurologian poliklinikalla on loppuvuoden aikana käytettävissään kaksi magneettikuvauslaitetta – ja magneettikuvausta ei tosiaankaan määrättäisi ilman ylilääkärin lupaa! Asioita joutui ajattelemaan kriittisesti, enkä vieläkään kuvauta potilaitani kovin löyhin indikaatioin.

Vanha vitsi kertoo potilaasta, jota tutkittiin neurologisella osastolla viikkokausia, ja lopulta siihen asti ymmällään ollut neurologikollegio marssi innostuneena potilaan vuoteen ääreen. Ylilääkäri julisti: ”Nyt me tiedämme, mikä teitä vaivaa! – Mutta valitettavasti emme voi hoitaa teitä millään tavalla.” Tämäkin on muuttunut: MS-tautia voidaan hillitä ja Alzheimerin tautia jarruttaa. Aivoinfarktin liuotushoito on tuonut pohdiskelevaan erikoisalaan annoksen akuuttitiläketiedettä.

Mutta mitä tekisin nyt toisin? Koettaisin saada monipuolisemman reunakoulutuksen. Vaikka ensin kandina ja sitten erikoistumiseni alkuvaiheessa työskentelin psykiatrisen sairaalan neurologisella osastolla, en saanut varsinaista psykiatrista työkokemusta. Myös kliininen neurofysiologia reunakoulutuksena olisi ollut hyödyllistä. Kuitenkin päädyin pitkään sisätautikoulutukseen jo orientoivasta vaiheesta tutussa aluesairaalassa, jossa kokemuksen karttuessa sain jo enemmän vastuuta – joissain tilanteissa sittenkin lyhyeen lääkärintajavaihtamiseen nähden liikaakin.

Olin jo valmiiksi jossain määrin kiinnostunut tutkimustyöstä ja ryhdyin siihen, koska se tuntui kuuluvan asiaan ja professori kysyi. Mutta voi sitä ambivalenssin määrää matkan varrella! Nyt kannustaisin nuorta itseäni suhtautumaan tutkimustyöhön ripeämmin, jotta nopeammin pääsisin kirjoittamisvaiheeseen,

josta todella nautin. Enkä ehkä kehottaisi aloittamaan tutkimustyötä aiheesta, jota ei klinikassa ole aikaisemmin tutkittu – kaikki piti aloittaa umpimetsästä.

Mutta missään nimessä en kehottaisi itseäni sulkemaan silmiä kaikelta maailmalta ja elämän monimuotoisuudelta, jota on lääketieteen ja sairaalamaailman ulkopuolella! Se toi minulle toisen, kirjoittajan ammatin.

Neurologiaa pidetään usein vaikeana erikoisalana (minua se ei koskaan pelottanut). Tuntuuko siltä siksi, että pitää hahmottaa pään sisällä tapahtuvia asioita, joita ei voi nähdä? Vaikka moderni kuvantaminen helpottaa tätä, tuntunee neurologisen tutkimuksen opettelu kaikessa monimutkaisuudessaan kandeista yhtä vaikealta kuin ennenkin.

Olen opettanut neurologiaa kahdelle kandidatuurille. Tavoitteenani oli välittää mielikuva, että neurologia ei ole vaikeaa vaan kiehtovaa. Neurologiset häiriöt ja niiden tutkiminen avaavat ainutlaatuisen ikkunan aivojemme monimutkaisiin toimintatapoihin. Kaksikymmentä vuotta neurologina eivät ole muuttaneet tästä mitään.

Kirjoittaja valmistui neurologian erikoislääkäriksi vuonna 1995 Oulun yliopistosta ja on työskennellyt kuntoutussairaalassa, yliopistollisessa sairaalassa, Aikakauskirja Duodecimin toimitussihteerinä ja vanhus- ja neuropsykiatrian ylilääkärin sijaisena. Nykyisin hän työskentelee yksityislääkärinä ja useiden lääketieteellisten lehtien toimittajana tai avustajana. Erikoisalani.fi-koneessa hän sai neurologian ensimmäiseksi, prosentin erolla seuraavaan erikoisalaan.